

Otázka: Integrační a dezintegrační tendence v současném světě

Předmět: Zeměpis

Přidal(a): Lilly

Integrační seskupení

Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)

- vzniklo v roce 1960 jako protiváha vůči Evropskému hospodářskému společenství (EHS)

Rada vzájemné hospod. Pomoci (RVHP)

- zaniklo v roce 1990

Vojensko-politická seskupení:

Většina zemí západní Evropy se v roce 1949 stala členy Severoatlantické aliance (NATO).

NATO

- v současnosti má 28 členů

Spojené státy americké

Kanada

Spojené království

Francie

Portugalsko

Belgie

Lucembursko

Nizozemsko

Dánsko

Norsko

Itálie a Island

- 1952 se připojení Řecka a Turecka

- 1955 po získání plné suverenity vstoupilo Západní Německo

- 1999 byly za jeho členy přijaty 3 tzv. postkomunistické státy střední Evropy - Česká republika, Maďarsko, Polsko

- velmi složitý je vztah NATO a Ruska, které odmítá jeho rozšiřování na východ a považuje ho za ohrožení své bezpečnosti

Vojensko-politický blok - Varšavská smlouva

- založený roku 1955 a řízený Sovětským svazem
- zanikl obdobně jako Rada vzájemné hospodářské pomoci (RVHP) s pádem komunismu v Evropě

Struktura orgánů Evropské unie EU a jejich kompetence

Vrcholným orgánem EU je **Evropská rada**, kterou tvoří nejvyšší představitelé členských zemí

Na jejich jednání (nejméně 2x ročně) se řeší klíčové otázky unie.

Při hlasování rady disponuje každý člen počtem hlasů, který odpovídá počtu obyvatel jeho země.

(ČR - počet obyvatel k 1.1.2012 = 10 505 445 obyvatel)

Jednotlivé země se po půl roce střídají v předsednictví.

Výkonným orgánem EU, jehož úkolem je zajišťovat a kontrolovat plnění zásadních dokumentů a usnesení rad, je **Evropská komise**.

V jejím čele stojí 20 komisařů.

Hlavní úřady unie jsou soustředěny v Bruselu.

Dalším hlavním orgánem je **Evropský parlament** sídlící ve Štrasburku

Jeho poslanci jsou voleni v jednotlivých zemích v demokratických volbách.

K dalším orgánům unie patří **Soudní dvůr** v Luxemburgu, **Evropská investiční banka** a **četné výbory**.

Významným mezníkem v rozvoji evropské integrace bylo zavedení společné evropské měny – EURA – od 1. 1. 1999.

V EU převládají státy ekonomicky vyspělé s vysokým HDP na obyvatele. Pouze Španělsko, Irsko, Portugalsko a Řecko patří mezi středně rozvinuté. Právě tyto země však díky svému začlenění do EU zaznamenaly výrazný ekonomický vzestup.

Obecné vývojové formy (stupně) integrace

1. Pásmo volného obchodu

- zúčastněné země se domluví, že odstraní všechny překážky, které brání pohybu zboží mezi nimi
- ve vztahu k neelejským zemím si každá země ponechává svoji celní politiku (vlastní celní tarify) –
neexistuje orgán, který by stanovil jednotnou celní politiku

2. Celní unie

- stejné podmínky jako u 1. + společná celní politika vůči nečlenským zemím

3. Společný trh

- stejně jako u 2. + odstraní překážky, které brání volnému pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu

4. Hospodářská a měnová unie

- stejně jako u 3. + sbližování HP zúčastněných zemí
- vyvrcholením je zavedení společné měny

5. Politická unie (integrace)

- úplné propojení hospodářské i politické
- zatím ve světě neexistuje

NATO - Organizace Severoatlantické smlouvy

- vznikla 4. dubna 1949 ve Washingtonu
- cílem je zabezpečení svobody sdružených zemí prostřednictvím politické solidarity a odpovídající vojenské síly k odvrácení všech forem agrese
- členskými státy jsou: USA, Kanada, Dánsko, Belgie, Německo, Řecko, Španělsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko, Británie, Francie, Island, Norsko a Turecko
- od března 1999 také Česká republika, Maďarsko a Polsko
- celkem 19 zemí
- efektivita NATO je postavena na principu kolektivní obrany členských zemí, který zabraňuje napadení kterékoli členské země ve smluvním prostoru Aliance.

Nejvyšší orgán

- Severoatlantická rada – RADA NATO
- má výkonnou a rozhodovací moc
- rozhodování Rady je výsledkem konsensu (všeobecné shody) všech členských zemí
- sídlem je Brusel v Belgii

WBG - Skupina světové banky (World Bank Group)

- založena v roce 1944
- má 181 členských států (září 2000)
- skládá se z 5 úzce spjatých institucí:
 1. Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD) – Světová banka
 - poskytuje úvěry a pomoc na rozvoj středně vyspělých a úvěruschopných rozvojových zemí
 2. Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA)
 - snaží se o snižování chudoby ve světě, především u nejchudších zemí světa
 3. Mezinárodní finanční korporace (IFC)
 - investiční činnost a poradenská činnost (vládám a podnikové sféře)
 4. Multilaterální agentura pro investiční záruky (MIGA)

- podporuje zahraniční investice v rozvojových zemích (garancemi)

5. Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID)

- řeší spory v oblasti investic mezi investory a hostitelskými zeměmi

Hlavní orgány WBF

Rada guvernérů (dle členských zemí)

Rada ředitelů (hlavní výkonný orgán, má 19 volených ředitelů a 5 ředitelů z USA, Británie, Francie, Německo a Japonsko)

IMF - Mezinárodní měnový fond - International Monetary Fund

- založen v roce 1944
- 182 členů (září 2000)
- cílem IMF je napomáhání mezinárodní měnové spolupráce, usnadňování vyrovnaného světového obchodu
- má podporovat stabilitu směnných kurzů
- provádí dohled nad finančními systémy členských států
- k těmto cílům získává zdroje od členských států podle předem stanovených kvót
- základní kapitál má dnes hodnotu kolem 180 mld USD.

Orgány:

- Rada guvernérů (dle členských zemí)
- Výkonná rada (hlavní orgán, má 24 volených výkonných ředitelů)
- Mezinárodní finanční a měnový výbor
- Výbor pro rozvoj (ministři financí a guvernéři centrálních bank)
- největšími dlužníky IMF (červenec 2000) jsou: Rusko (12,7 mld USD)

Indonésie (10,5 mld USD)

Jižní Korea (5,9 mld USD)

- sídlem je Washington

OPEC - Organizace zemí vyvážejících ropu - Organisation of Petrol Exporting Countries

- vznikla v roce 1960
- členové: 11 států (původně 13)
- hlavní funkcí je kontrola nad těžbou ropy - denními kvótami a ovlivňování cen ropy na světovém trhu
- organizace těží 40 % celosvětové produkce ropy a členské země mají $\frac{3}{4}$ světových zásob ropy
- sídlem je Vídeň

APEC - rada pro hospodářskou spolupráci Asie a Tichomoří - Asia-Pacific Economic Cooperation

- vznik v roce 1989

- sdružuje 18 zemí
- tichomořský prostor je jeden z nejbouřlivěji se rozvíjejících regionů 80. a 90. let
- žije zde 40 % populace
- připadá na něj 45 % světového obchodu
- přijímaná rozhodnutí APEC nejsou pro členy závazná (na rozdíl od EU)
- zájem o členství má i Indie a Rusko

CAFTA - Středoevropský volný trh - Central European Free Trade Association

- založen 21. 12. 1993 v Krakově
- zakládajícími členy byly Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko
- od 1. 1. 1996 je členem Slovinsko
- od 1. 7. 1997 Rumunsko
- od září 1998 Bulharsko
- cílem organizace je vytvoření prostoru pro vzájemnou obchodní spolupráci, odstranění celních bariér, vytvoření konkurenčního prostředí při vytváření tržních ekonomik
- dle členské základny je jasné, že navazuje na bývalý trh RVHP, ale na jiném liberálním (svobodném a demokratickém) základě

Integrační problémy

Integrace = sjednocení

Problémy: (rasové, národnostní, náboženské)

a. přelidnění

b. pokles porodnosti ve vyspělých zemích

c. stěhování lidí

– snížení náboženství (národnosti)

Hlad- spotřeba potravin a vody (dostatek x nedostatek)

– špatné složení stravy

– ČR – přebytek masa

– nedostatek vody nebo nekvalitní voda

– spotřeba surovin a energie

– narůstající počet znečištění

Otázky:

– vysvětlit *integraci a dezintegraci*

– uvést proč dochází k *integraci (klady, zápory)*

– příklady *dezintegračních procesů*

– *integrace – spokojování, spolupráce*

– *dezintegrace – oddělení (Československo)*

Př. Integračních seskupení

EU, OSN, NATO, NAFTA, OPEC, APEC